

**Försök med personlig budget som en del av
service för äldre i Österbotten**

Slutrapport

Projektchef: Pirjo Wadén
Försökets ägare: Vasa stad

V A S A .
V A S A .

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Sammanfattning

I försöket med personlig budget som en del av servicen för äldre i Österbotten låg fokus på att svara på servicebehovet bland klienterna. I Vasa var målgruppen klienter inom närståendevård samt i Närpes och Jakobstad samarbetsområde var det klienter som är i behov av mycket service. PB-försöket administrerades av Vasa stad. Den ursprungliga åldersgränsen för målgruppen sänktes från över 65 år fyllda till 55 år fyllda. Försöket med personlig budget har testats av sammanlagt 25 klienter under tiden 1.8 – 31.10.2018. Därtill har PB-service planerats för ytterligare 25 andra klienter inom organisationer som deltar i försöket. Av olika orsaker deltog de inte i försöket. Om dessa klienter har det erhållits viktigt information och erfarenheter om klientarbetet inom personlig budget ur case managerns och serviceorganisatörens synvinkel.

Målet var att öka klientens delaktighet genom att utveckla en verksamhetsmodell för case managers i personlig budget och genom RAI-systemet utveckla servicekriterier enligt olika servicesegment (MAPLe). Därtill skulle ett gemensamt servicesedelsystem tas i bruk och digitala konsultationsmöjligheter utvecklas. Syftet var att samla uppgifter om hur seniorerna själva, eller med hjälp av anhöriga eller case managern kan förvalta den personliga budgeten. De största utmaningarna i fråga om ICT i samband med försöket i Österbotten var att kommunerna använder olika patient- och klientssystem och även de övriga applikationerna som behövs varierar (t.ex. för bedömning av servicebehov och beslutsfattande).

I försöket i Österbotten utvecklades en verksamhetsmodell med vilken service beviljas genom personlig budget. Klienthandledningen har utvecklats i servicehandledningen. Särskild fokus har fästs vid att identifiera individuella behov och klientens syn i fråga om de lösningar som skraddarsytt för att uppnå resultat. Klientens funktionsförmåga kartläggs genom RAI-HC-mätare. Klienternas egna resurser och mål ger anvisningar för serviceplaneringen och uppgörandet av klientplanen. Servicebehovssegmenteringen används som grund vid uppgörandet av klientplanen. Den service som klienterna har valt har motsvarat deras förväntningar och servicebehov. Klientens och hans anhöriges verkliga delaktighet har ökat.

Som grund för kalkylering av personlig budget har man använt medelpriset för privata serviceproducenter och vid behov kommunens egna kostnader för serviceproduktion. Uträknandet av PB baserar sig på ikraftvarande lagstiftning och har ökat på kostnadsmedvetenheten. Det nya servicesedelsystem som tagits i bruk möjliggör digitaliserade processer inom personlig budgetering. Syftet är att i synnerhet stöda små och medelstora företag i förändringsprocesserna i samband med vårdreformen. Samarbete och en ny form av nätverkssamarbete mellan privata, tredje och offentliga sektorn har fått en början.

Case managerna har upptäckt att personlig budget lämpar sig väl för närståendevårdare och vårdtagare samt för klienter som p.g.a. servicebehovets omfattning har särskilda behov. För att bedöma den personliga budgetens inverkan behövs dock mer metoder och mätarbetbedömningar som baserar sig på fakta.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Försöket har förverkligats enligt projektplanen, trots att inledandet av det egentliga försöket förflyttades till mars och april 2018. Personalrekryteringen var utmanande. På grund av samma orsak har även utgifterna förblivit lägre än uppskattat.

I början av oktober erhöles uppgifter om fortsatt finansiering för försöket, som för sin del förstärker möjligheten att fördjupa och implementera verksamhetsmodellen i servicehandledningen i Österbotten.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	RESULTAT OCH VERKNINGAR	4
1.1	BAKGRUND	4
1.2	MÅL OCH RESULTAT	5
1.3	NYTTA OCH VERKNINGAR	8
2	GENOMFÖRANDE	10
2.1	ÖVERBLICK	10
2.2	FÖRVERKLIGANDE AV TIDTABELLEN	12
2.3	FÖRVERKLIGADE KOSTNADER OCH RESURSER	13
	<i>2.3.1 Arbetsmängder och utförare av uppgifter</i>	<i>13</i>
	<i>2.3.2 Budget och kostnader</i>	<i>15</i>
2.4	RISKER	15
3	DOKUMENTATION	17
4	LÄRDOM OCH RESPONS	18
5	BESTÅENDE VERKSAMHET OCH FORTSATT ÅTGÄRDER	21
5.1	ÖVERGÅNG TILL BESTÅENDE VERKSAMHET	21
5.2	EFTERUTVÄRDERING OCH ÖPPNA UPPGIFTER	23
5.3	IDÉER FÖR FORTSATT UTVECKLING	24
6	BILAGOR	25

FÖRTECKNING ÖVER BILDER OCH TABELLER

Bild 1.	Verksamhetsmodell och arbetsmetod för servicehandledningen	6
Bild 2.	Lärdomen från försöket med personlig budget i Österbotten	18
Tabell 1.	Resultatmätare	7
Tabell 2.	Effektivitetsindikatorer	9
Tabell 3.	Genomförandeplan för PB-försöket	10
Tabell 4.	Förverkligande av tidtabell för PB-försöket	12
Tabell 5.	Planerade och förverkligade årsverken	13
Tabell 6.	Verklig användning av resurserna	14
Tabell 7.	Verkliga kostnader och budgeten	15
Tabell 8.	Slututvärdering av risker	15
Tabell 9.	Produkter och halvfärdiga uppgifter i försöket	21
Tabell 10.	Bilagor	25
KÄLLOR		42

1 Resultat och verkningar

1.1 Bakgrund

I Finland har man under flera års tid fäst vikt på klientgrupper som använder mycket service. Andelen klienter som använder mycket service står för en stor del av kostnaderna inom social- och hälsovården. Enligt en undersökning utförd i Uleåborg står ca 10 % av klienterna för 81 % av helhetskostnaderna. Mest kostnader förorsakas av de klienter som använder service för äldre (38 % av den dyrare tiondelens kostnader) och patienter som har utmanande somatiska sjukdomar (17 %). Av socialservicens klienter behöver många även hälsovårdsservice. Ovannämnda undersökningsresultat kan även generaliseras i området Mellersta Finland (Slutrapporten för projektet En bättre vardag, 31.10.2017).

Seniorerna använder tillfälligt basservice inom social- och hälsovård på samma sätt som den övriga befolkningen. Servicebehovet hos de seniorer som omfattas av regelbunden service riktar sig inte alltid enbart till att använda en enskild tjänst. Det kan vara fråga om en serie av tjänster, där helheten bildas av såväl social- som hälsovårdsservice. Ur perspektivet för de kostnadspåverkande tjänsterna är det centralt hur de olika service-delarna och gränssnitten sammanfogas (Meklin & Pukki, 2017).

I Österbotten bor i genomsnitt lite äldre befolkning än i det övriga landet. Mängden 75 år fyllda är i Österbotten 10,2 % och i hela landet 9,1 %, 85 år fyllda motsvarande 3,2 % och 2,6 % samt 90 år fyllda 1,2 % och 0,9 %. Österbotten är tvåspråkigt: 50 % av invånarna är svenskspråkiga, 44,8 % finskspråkiga och 5,2 % övriga språk. I fråga om service för seniorer finns nationell jämförelse i THL:s rapport 12/2018 *Tiedosta Arviointiin*.

I Österbotten utvecklas en modell för servicehandling och en servicestyrningscentral. Smidighet i gränssnitten, klientens delaktighet och möjlighet att påverka den egna servicen är ärenden som har utvecklats i Österbotten genom I&O spetsprojektet. I tillägg till nuvarande utvecklingsarbete har man i Österbotten satsat på utveckling av servicehandledning genom att delta i Mellersta Finlands projekt Kaste för äldre (2009-2013), i projektet för verkställande av äldreomsorgslagen (2013-2014) och En bättre vardag (2015-2017).

I Österbotten har man satsat på att ta i bruk RAI-systemet (*Resident Assessment Instrument*) i service för seniorer. RAI har i synnerhet tillämpats i bedömningen av servicebehov och fastställandet av nivån hur bra personen klarar sig i vardagen. RAI-systemet är i bruk i deltagarkommunerna för försöket och servicekriterierna har även fastställts utifrån RAI-nyckeltal.

Att trygga service och digitala tjänster på två språk är viktigt i Österbotten. I vård- och landskapsreformen är ett centralt mål att stärka jämlikheten i servicen. I Österbotten finns förutom de dominerande språken även en riklig mängd andra språkgrupper, och andelen som har övriga språk som modersmål håller på att öka. Inom utveckling av digitala tjänster har fokus exempelvis fästs i att använda sig av distansläkarservice och virtuella vårdtjänster. Därtill har man startat upp projekt som berör stödande av rehabilitering för seniorer.

1.2 Mål och resultat

Syftet med försöket med personlig budget var att förbättra de äldres och närståendevårdarnas förmåga att klara av vardagen i hemmet samt öka deras delaktighet och påverkan i val av vård och service. Syftet var också att skapa mer individuella och för klienten mera meningsfull service såsom:

- Service som främjar närståendevårdarens ork
- Service som främjar att personen klarar sig hemma och i vardagliga sysslor
- Service som främjar de äldres aktivitet och deltagande

I bilaga 1 finns tabell A, där en möjlig servicemodell för Österbotten beskrivs.

Målet i försöket var att öka klientens delaktighet i serviceplaneringen genom att utveckla en case manager verksamhetsmodell för personlig budgetering och servicehandledningen i Österbotten. Därtill utvecklas servicebehovssegmenteringen (MAPLe-grupperingen)/servicekriterierna genom att tillämpa RAI-systemet, med hjälp av vilket de seniorer som har mest nytta av personlig budget identifieras. I försöket söktes fortfarande uppgifter om hurdan seniorernas beredskap att själv administrera personliga budgeten är: hurdan stöd och från vem behövs stöd? Bedömningen av servicebehovet bör vara helhetsbetonad och täckande. Hur svarar man på servicebehoven i olika klientsegment?

Därtill var målet att digitalisera processerna inom personlig budgetering i servicesedelssystemet och utveckla verksamhetsmodellerna för fjärruppkopplingar och digital konsultation mellan case managerna och i fortsättningen även klienterna.

Ett viktigt mål var att utveckla gränssnitt till de elektroniska datasystemen så att användningen av den personliga budgeten bland äldre systematiskt kan uppföljas och utvärderas.

Målen för den uppdaterade (31.1.2018) ursprungliga projektplanen finns i bilaga 2.

Resultat från försöket

I försöket skapades en verksamhetsmodell för personlig budgetering i Österbotten. Modellen kan utnyttjas i hela området Österbotten, senast då landskapets gemensamma servicestyrningsenhet inleder sin verksamhet. Verksamhetsmodellen kan i kommunerna implementeras i olika social- och hälsovårdsorganisationers och tas i bruk redan före det. Genom personlig budget blir den beviljade servicen mera heltäckande. Med hjälp av den personliga budgeten kan man öka klientens delaktighet och valfrihet.

Att entydigt beskriva verksamhetsmodellen för servicehandledning utmanar servicehandledaren till att förstå och sätta sig in i de individuella livssituationerna för respektive genom ett lyhört och genuint tillvägagångssätt

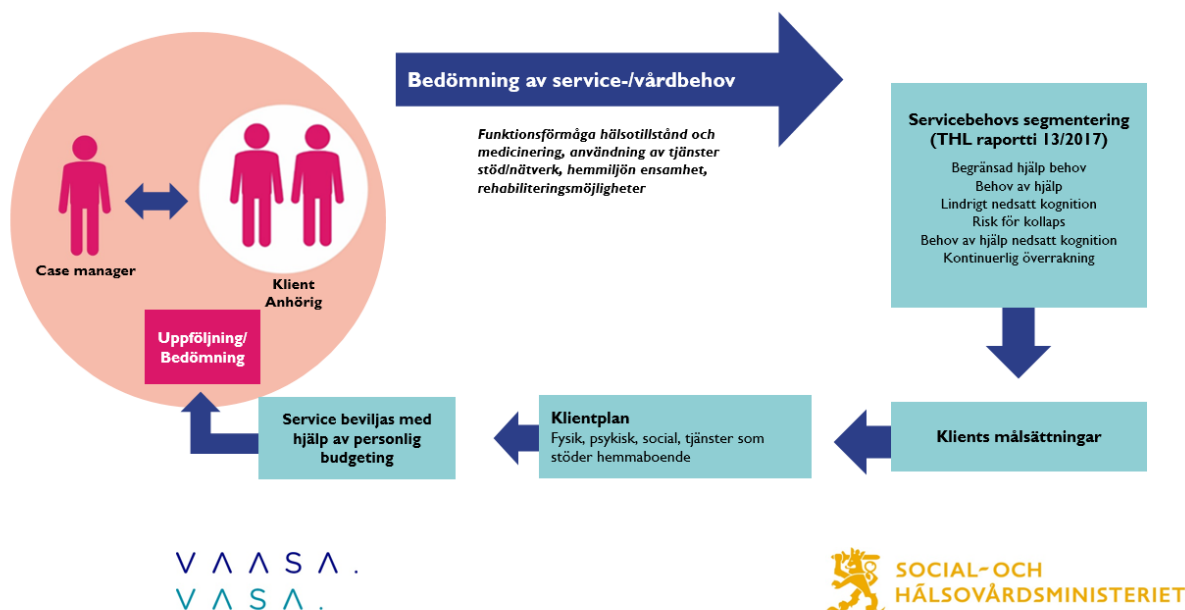
Tillsammans planerar klienten och servicehandledaren den mest lämpade servicen för klienten .

Att utreda klientens heltäckande servicebehov i initial skedet (bild 1) inkluderar flera olika skeden, vars varaktighet alltid beror på klientens situation som helhet. Det som bör utredas är klientens funktionsförmåga, hälsotillstånd, viljetrytning, resurser, hemmiljö, andra begränsningar och hinder för hemmaboende, klientens egen bedömning av rehabiliteringsmöjligheter samt önskemål och målsättningar osv. Målet med den personliga

Försök med personlig budget som en del av service för äldre i Österbotten

budgeten var även att stöda närståendevårdaren med att orka. Det nuvarande serviceutbudet motsvarande inte till alla delar alla närståendevårdares servicebehov.

Verksamhetsmodell och arbetsmetod för servicehanledning

V A S A .
V A S A .

SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Bild 1. Verksamhetsmodell och arbetsmetod för servicehandledningen

Med RAI-HC utvärderades helhetssituationerna för vårdtagaren inom närståendevården och de personer som behöver mycket service. Bedömningarna gjordes på våren och uppföljningen i oktober. Initialkartläggningen för närståendevårdarna gjordes genom RAI-HC-mätarbedömningar och COPEindex, som mäter närståendevårdarens ork. I försöket konstaterades att det lönar sig att göra en RAI-HC helhetsbedömning även för närståendevårdarna. Det är viktigt att bedömningarna görs korrekt. Case managern bör även kunna använda och tolka RAI-resultaten korrekt. Det är viktigt att använda RAI-resultaten för att motivera klienten och vid behov hjälpa denne hitta lämpliga serviceformer. Klientens egen bedömning över servicebehovet och vilken service bäst motsvarar detta behov beaktades hela tiden. I bilaga 3 beskrivs RAI-resultaten för 18 PB-klienter, servicesegmenteringen och den beviljade servicen i såväl Närpes som Vasa.

Klient-/servicebesluten fattades till en början i pappersformat enligt de beslutsmodeller som fås från servicesedelsystemet. Klientplanen antecknades i respektive deltagande organisations klientdatasystem (Abilita, Pegasos och Effica). Då klienterna deltog i planeringen av den egna servicen förband de sig bättre till de uppställda målen. Klientens egna mål antecknades i klientplanen.

Försök med personlig budget som en del av service för äldre i Österbotten

Med hjälp av den personliga budgeten fick klienterna påverka den service de fick och således beaktades det servicebehov klienten upplevde på ett bättre sätt. De äldre närstående vårdarna klarade sig relativt bra med den personliga budgeten. I bilaga 4 beskrivs de klientprocessmodeller (Vision) som utvecklades i försöket beroende på ifall personliga budgeten administreras av klienten själv eller ifall klienten behöver stöd från en närstående eller case manager.

Klienterna berättade att de är nöjda då de får ändamålsenlig och behövlig service åt sig själv, som de inte tidigare har fått genom kommunal service.

Tabell 1: Resultatmätare

Resultatmätare	Målnivå 2017	Nuvarande nivå 2018	Källa
PB-klienter	40	25	Case managernas beslutslistor
Jämförgrupp	40	Förverkligades inte.	
Eventuella PB-klienter		25	Case managerna
Erfarenhetssakkunniga	inte fastställt	preliminärt 5	Försökets situationsöversikt
Serviceproducenterna	inte fastställt	37 (30.6) 26 (14.12)	HB-försökets webropol palse.fi/pohjanmaa

Personlig budget har under tiden 1.8 – 31.10.2018 beviljats åt sammanlagt 25 klienter. I Närpes och Vasa har det sammanlagt gått åt 13 118,60 euro i budgeten, dvs. 525 euro/klient/3 månader. Den beviljade servicen har varit städning, hemvård, fysikalisk vård, intervallvård, färdtjänst, vattenterapi och följeslagare vid utevistelse. Därtill har det i PB-planeringen deltagit 25 klienter i deltagarorganisationen, för vilka försöket inte framskred längre än initialkartläggningen. Även om dessa klienter har det erhållits viktiga data, erfarenheter och olika iakttagelser genom klientarbetet inom personlig budget ur case managerns och serviceorganisatörens synvinkel. Orsaker till att det inte framskreds från initialkartläggningen till egentlig serviceplanering genom personlig budget var bl.a. följande:

- serviceutbudet från privat serviceproducenter motsvarade inte klientens behov,
- närstående vårdaren hade inga krafter att gå med i försöket
- klienterna var nöjda med den offentliga servicen
- i försöket fanns oklarhet om hur man ska agera t.ex. i samband med hemvårdens inkomstbundna servicesedel (självriskandel) osv.
- den eventuella klientens livssituation ändrades snabbt (ramlade, sjukhusvård, övergång till dygnetruntservice osv.)

Under försökets gång har det rekryterats nya servicesedelproducenter i området. I PB-försöket i Österbotten deltar i fortsättningen 26 godkända serviceproducenter, som nu har anmält sig via servicesedelsystemets portal (14.12). Under första PB-försöksperioden under tiden 1.8 – 21.10 fanns 37 serviceproducenters tjänster till förfogande. Dessa anmälde sig till försöket t.o.m. 30.6 via PB-försökets egen webropol. Det fanns såväl social- som hälsovårdsproducenter som serviceproducenter då PB-försöket inleddes, då beviljades servicen antingen genom servicesedel eller genom köpavtal. Företagen och

tredje sektorns serviceproducenter och –anordnare har utvecklat samarbete och skapat nätverk i bl.a. Soteuttamo.

Ett nytt servicesedelsystemet har tagits i bruk i september. Servicesedelsystemet möjliggör digitaliserade processer inom personlig budgetering. Som mest inkluderade ibruktagningen av servicesedelsystemet och portalen pohjanmaa.fi/pohjanmaa ungefär 30 olika arbetsuppgifter. Därtill planerades förfaringsanvisningar (tidigare regelbok) i PB-försöket för den privata serviceproduktionen. Samarbetet i utvecklingsarbetet fortlöpte smidigt och alla deltagarorganisationer deltog i försöket. Alla deltagarorganisationer har egna avtal med ifrågavarande serviceproducenter.

SHM och KPMG har förverkligat en kundnöjdhetsenkät samt en enkät bland projektchefer, servicehandledare och serviceproducenter. I den utvärderingsrapport KPMG skrivit (2018) har särskilt resultaten från PB-försöket i Österbotten granskats (CaseVaasa).

Som sammandrag kan det konstaterats att PB-försöket i Österbotten långt nådde sina mål. Klientmängden förblev dock lägre än planerat, m.a.o. 25/40 klienter beviljades personlig budget under tiden 1.8 – 31.10.

1.3 Nytt och verkningar

Resultaten från försöket finns att användas både på kommun- och landskapsnivå. Den gemensamma case manager verksamhetsmodellen för personlig budgetering (metod att bevilja service), som utvecklats i försöket, kan integreras i ett tvåspråkigt landskap. Därtill kan personalen inom försöket fungera som sakkunniga då vårdreformen framskrider.

Ur klienternas, dvs. servicebrukarnas, synvinkel konstateras som en nytta att klienterna, de anhöriga, case managerna och även serviceproducenterna tillsammans utvecklar och skraddarsyr service som motsvarar klientbehovet. Klienterna har i viss mån önskat att de med personlig budget även kunde skaffa annan service, då klientens servicebehov ökar känslan av upplevd ensamhet eller osäkerhet hos klienten eller också att det konstaterats att det finns brister i klientens livshantering. Då klienten på riktigt är i centrum stärks han, motiveras och förbinder sig, med andra ord stöds klientens delaktighet och självbestämmanderätt.

Ur personalens och yrkes sakkunnigas synvinkel förutsätter den personliga budgeten en färdighet hos servicehandledaren att kunna motivera klientens delaktighet och nyttan med de egna valen, informera om den service som serviceproducenterna erbjuder samt om smidiga servicekoncept, förståelse för kostnadsverkningarna i samband med servicen och en uppfattning om förväntade positiva resultat från den service som erbjuds i förhållande till servicepriset. Detta nya sätt att bevilja service kräver en ändring i tanke- och arbetssätt i fråga om service-/professions-, organisations- och kundcentreringen. Servicehandledaren bör också stödas, eftersom den nya metoden att bevilja service och olika former av stödtjänster som stöder klienten att klarar sig hemma kräver mod och ett annorlunda tänkande av servicehandledaren.

Att mäta verkningarna i PB-försöket har varit verkligt utmanande, eftersom försökstiden har varit kort. Då man t.ex. mäter mängden klienter i de målgrupper som deltagit i PB-försöket har antalet varit lågt och utifrån mängden kan inga slutsatser göras. Ifall effekten föreställs som en ändring av klientens välbefinnande eller funktionsförmåga är försökstiden fortfarande för kort. Resultaten/verkningarna hamnar man oftast att mäta i ett

Försök med personlig budget som en del av service för äldre i Österbotten

för tidigt skede, då de verkliga verkningarna inte ännu framgår. Med tanke på den enskilde klienten bör effektiviteten och verkningarna dryftas utifrån de mål klienten satt. Tack vare PB-försöket har den personal som deltagit i försöket implementerat ett allt mer effektivitetstänkande. Det kan konstateras att det för bedömningen av servicebehovet behövs alltmer ett mångprofessionellt samarbete och ibruktagande av mätare som påverkar.

Tabell 2: Effektivitetsindikatorer

Effektivitetsindikator	Utgångsnivå 2017	Nuvarande nivå 2018	Källa
Utredande av servicebehov	OuluScreener/Rava	RAI-HC	Kommunernas uppgifter
Uppföljning av funktionsförmåga	RAI-HC/Rava	RAI-HC	Kommunernas uppgifter
Närståendevårdarens ork	COPEindex Vasa	COPEindex Vasa	Case managerna Vasa
Kundnöjdhet	Kundenkät Responsblanketter	Kundenkät Responsblanketter	TAK (Vasa) www.innokyla.fi (Närpes, Jakobstad)
Serviceutbud	bl.a. köpservice, servicesedelproducenter	portal /offentlig uppgift	palse.fi/pohjanmaa
Uppföljning av kostnader	Kundernas servicekostnader	Kundernas servicekostnader	Kommunernas statistiker

I tabell 2 ovan beskrivs hur bedömningarna av servicebehoven har gjorts 2017, dvs. i Jakobstads samarbetsområde och i Närpes med OuluScreener och Vasa med RAVA. I HB-försöket använde vi RAI-HC. Ifall verkningarna inte - servicens påverkning i klientens vardag - finns till kännedom, går det inte verkligen heller att bedöma ifall servicen/det utförda arbetet medfört nytta. Det lönar sig dock att försöka mäta effekterna från olika synvinklar, som ur klientens, servicehandledarens, serviceproducenternas och kostnadernas/organisationens synvinklar. I Österbotten har PB-klienternas servicekostnader i försöket även jämförts med klienternas respektive servicekostnader för föregående år. Pålitlig information har dock inte erhållits på grund av försökets omfattning och varaktighet.

Under våren skapades det i SHM:s bedömningsworkshop en bedömningsram, som har hjälpt till med att fördjupa påverknings- och effektivitetstänkandet. Det behövs dock gemensamma bedömningsmätare, som PB-försöket möjliggör i fortsättning 2019 genom samutveckling i försöken. Kundtillfredsställelse är dock relativt lätt att mäta enligt den respons som erhållits från klienterna, då klienternas respons i PB-försöket är viktig. Kundtillfredsställelsen är även en av kvalitetsmätarna för servicen och den beskriver hur väl klientens förväntningar uppfylldes. I Vasa har man redan länge använt TAK-utvärderingen såväl för stadens egen produktion som för privata serviceproducenter. Jakobstads samarbetsområde och Närpes samlar in respons av klienterna, anhöriga och anställda. Responsblanketten har utvecklats i projektet för verkställande av äldreomsorgslagen

Försök med personlig budget som en del av service för äldre i Österbotten

(2013-14). Tills vidare har ingetdera sättet genomförts i PB-försöket, så att de skulle separeras från övrigt klientskap. Livskvaliteten och kundnöjdheten kan även mätas med t.ex. PROMIS10- och EQ5D-mätarna, men motsvarande uppgifter fås genom bedömningen i RAI-systemet, så i fortsättningen bör det specificeras vilka mätare vi använder i Österbotten. I december 2018 kommer vi i bedömningstemagruppen inom PB-försöket i Österbotten att specificera vilka effektivitetsmätare vi testat och följer med under fortsättningen av PB-försöket men även efter försöket.

2 Genomförande

2.1 Överblick

I tabell 3 beskrivs framskridandet av PB-försöket i Österbotten.

Tabell 3: Genomförandeplan för PB-försöket

	Vad gör vi?	När 2018?
Planerings- skedet	Rekrytering av personal	Januari-mars
	Information åt serviceproducenterna	Februari-april och kontinuerligt
	Information åt personalen och kommunin- vånarna	Februari-mars och kontinuerligt
	ICT-planering och beslut	Februari-mars och kontinuerligt
	Skapa gemensamma förfaringsanvisningar med PB-kriterier tillsammans med andra försöksområden.	Februari-juni
	Samarbete med servicesedelproducenter (avtal, klientdata, arkivering)	Mars-juni och kontinuerligt vid behov
Skede 1	Identifiering av klient genom servicehand- ledning (enligt modell från I&O) -> skap- ande av PB-verksamhetsmodell	April-juni
	Bedömning av klientens servicebehov enligt kriterier	April-juni
Skede 2	Ibrukttagandet av den utvecklade verksam- hetsmodellen	Maj-juni
	Handleda klienterna i valprocesserna och användningen av personlig budget	April-juni; vid behov kontinuer- ligt
	Klientplan och PB-beslut utförs	Fr.o.m. juni
	Bedömning av klienter som ingår i jämför- gruppen ¹	Maj-september

¹ I PB-försöket planerades att RAI-HC-kartläggningar görs för den s.k. jämförgruppen, dvs. klienterna inom närståendevården och klienterna som behöver mycket service. Det märktes dock att valet av en adekvat jämförgrupp inte lyckas: vilka är kriterierna för att välja jämförpersoner? Slutsatsen var att det är bättre att RAI-bedömningarna för samma klient jämförs med varandra. Den förverkligade längden på servicebruk/PB-perioden är dock så kort och mängden klienter så låg att ett tre månader långt testskede av det nya serviceutbudet inte ger sådana verkningar och slutsatser som kunde framföras som resultat. Det konstateras dock att hos individuella klienter har man märkt en förbättring i funktionsförmågan.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Skede 3	Uppföljning av personlig budget	Från september framåt
	Personliga budgeten uppdateras vid behov	Från september framåt
	Uppdatering och analys av PB-verksamhetsmodell	September-oktober
Skede 4	Insamling av erfarenheter och utvärdering	Oktober
	Slutrapport	November

Slutligt finansieringsbeslut erhöles 22.2.2018, efter vilket rekryteringen av personal inleddes. I fråga om Närpes och Vasa lyckades man slutföra personalrekryteringarna under loppet av april. Flera anställda gjorde också arbete under planeringskedet genom att arbetsinsatsen överfördes från kommunen till försöket. Intresset för deltagande i PB-försöket och statsbidrag kom bl.a. till serviceproducenternas kännedom och det första informationstillfället hölls i Vasa 8.3.2018.

PB-försöket förverkligades långt enligt den uppdaterade projekt- och genomförandeplanen. En del avvikelser från tidtabellen förorsakade dock att rekryteringen av personal dröjde från det som angavs i den ursprungliga planen. Projektchefen började i februari, den projektanställda på heltid i mars, servicehandledarna i Närpes och Vasa i april och Jakobstads samarbetsområde fick en vikarie till servicehandledarna först i slutet av september. I början väntades på en gemensam regelbok för PB-försöken, tills det konstaterades att varje PB-försök bör planera egna motsvarande. I Österbotten har det inte tidigare funnits något motsvarande projekt i fråga om försök med personlig budget.

De största utmaningarna i fråga om ICT i samband med försöket i Österbotten var att kommunerna använder olika patient- och klientsystem (Abilita, Efficca och Pegasos) och även de övriga applikationerna som behövs (t.ex. för bedömning av servicebehov och beslutsfattande) är olika. Varje kommun administrerar sina egna system och dessa har inte integrerats samman. Man var tvungen att utföra dubbelarbete, för att uppgifterna skulle röra sig från ett system till ett annat.

I Vasa inleddes arbetet genom att jämföra olika servicesedelsystem. Som system valdes det som hade kommit längst i sitt utvecklingsarbete. Valet stöddes även av det att Vasa sjukvårdsdistrikt använde sig av samma system, för vars användning man redan betalade. Skolningen av användare kunde göras i en färdig testmiljö och stöd för användningen erhöles från sjukvårdsdistriktets huvudanvändare.

Funktionerna i servicesedelsystemet utvecklades i samarbete med Polycon Oy. Från Befolkningsregistercentralen ansöktes datatillstånd till palse.fi bl.a. för att identifiera sig i Suomi.fi i augusti 2018 och åter i oktober, då systemleverantören bytte molnserviceleverantör och portalen överfördes till en annan server. iPost-anslutningen kopplades till i Vasa under november. Efter detta kunde man automatiskt per post skicka klienterna en beslutblankett, en prislsta över serviceproducenterna och andra eventuella bilagor, då PB-beslutet lagras som färdigställt i systemet. Elektronisk underskrift genom certifieringskort inom social- och hälsovården togs i bruk i Vasa i början av december. I fortsättningen är målet att få en strukturell klientplan till Effector, då man även kan tillämpa strukturellt bokförda data.

Handledningen av PB-försöket påverkades av att det i Österbotten inte finns ett gemensamt vårdområde eller en tjänstemanna- eller politisk ledning i fråga om den kommande social- och hälsovården i landskapet. Jakobstads värdkommunmodell (K4) är det enda området där man förverkligat ett fyra kommuners vårdområde. Närpes ingår i Samkommunen för social- och hälsovård i Kust-Österbotten, där alla fem kommuner ännu ganska långt producerat sina egna social- och hälsovårdstjänster. Vasa, i centrum av Österbotten, producerar hälsovårdsservice till grannkommunen Laihela, men ingen socialservice. Det kan konstateras att en gemensam prissättning och serviceproduktifiering som täcker Österbotten inte gjorts ännu. Därtill har alla deltagarorganisationer även större skillnader ifråga om produktion av offentlig service. Alla kommuner hör dock i fråga om specialistsjukvården till Vasa sjukvårdsdistrikt. Ifråga om de gemensamma verksamhetsanvisningarna och andra viktiga dokument i PB-försöket var man alltså tvungen att utföra godkännandebesluten enligt respektive deltagarorganisationens egna administrativa processer. En stor del av HB-försökets beslut har dock ändå gjorts i styrgruppen. Styrgruppens medlemmar har listats i bilaga 5. Jämfört med landskap där ett gemensamt vårdområde redan fungerar kräver försökets framskridande i Österbotten beslut från självständiga deltagarorganisationer. Därtill kräver tvåspråkigheten i Österbotten nästan en dubbel beredningstid.

2.2 Förverkligande av tidtabellen

Försöket framskred i huvudsak enligt den uppdaterade projektplanen (tabell 3 och 4), trots att tidtabellen var verkligt snäv. Rekryteringen av projektpersonal var delvis utmanande i synnerhet i en av deltagarorganisationerna i försöket. Rekryteringssvårigheterna försvårade även försökets framskridande enligt det planerade. Externa faktorer som har påverkat försöket var tidtabellsändringarna i den nationella vårdreformen samt regeringens behandling av valfrihetslagpaketet. PB-försöket i Österbotten erhöll finansiering och den uppdaterade projektplanen godkändes i SHM i februari 2018, före detta hade inga beredningar i fråga om personlig budget gjorts i Österbotten.

Tabell 4: Förverkligande av tidtabell för PB-försöket

Kontrollpunkt (MS)	Planerad tidpunkt	Förverkligad tidpunkt
Godkännande av projektförslag	11-12/2017	19.12.2017/SHM
Godkännande av projektplan, Uppdaterad plan	Oktober 2017 Januari 2018	27.10.2017/Temporära förvaltningen för Österbotten 23.1.2018/Styrgruppen för försöket
Ändringsansökan för projektplan	Augusti 2018	22.8.2018
Godkännande av projektavkastning	November 2018	28.11.2018

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Kontrollpunkt (MS)	Planerad tid- punkt	Förverkligad tid- punkt
Godkännande av avslutande av projektet	November 2018	28.11.2018
Slututvärdering av projektet	December	14.12.2018

2.3 Förverkligade kostnader och resurser

2.3.1 Arbetsmängder och utförare av uppgifter

Projektorganisationen bestod av en projektchef och projektanställd på heltid. Ursprungligen planerades till Jakobstads samarbetsområde tre servicehandledare (case manager) på halvtid, till Närpes en servicehandledare på halvtid och till Vasa två servicehandledare på heltid (se bilaga 5). Därtill har deltagarorganisationernas sakkunniga från olika sektorer stött försökets framskridande, t.ex. genom kontaktpersoner inom ICT, ekonomi och kommunikation och till en del RAI-sakkunniga. Deras arbetsinsatser har beaktats som överföringar av arbetsinsatser. Därtill erhöles en läkarresurs till försöket genom köpservice. I Vasa och Närpes har RAI-sakkunnigheten köpts som sakkunnigservice.

Olika temaarbetsgrupper har stött framskridandet av försöket, t.ex.

- bl.a. ekonomisakkunniga: PB-kalkyleringar och fastställande av klientbudget
- bl.a. RAI-sakkunniga, rehabiliteringssakkunniga, läkare: Bedömningar (RAI, kostnader, jämförande)
- Kommunikationssakkunniga i Vasa och Österbotten: Kommunikation
- bl.a. IT-stödpersoner: ICT och utvecklingsgrupper för digitala tjänster
- Olika planeringsarbetsgrupper: regelbok/förfaringsanvisningar och kriterier för att bevilja service åt klienter
- Serviceproducenter (privata och tredje sektorn)

Temagruppernas sammansättning framgår ur bilaga 6. Temagruppernas anställda och största del av de sakkunniga har deltagit i PB-försöket vid sidan om sitt arbete, dvs. användningen av deras arbetstid har beaktats som överföring av arbetsinsatser i deltagarorganisationerna.

Tabell 5: Planerade och förverkligade årsverken

PB-försökets uppgifter/ ansvarsområden	Planerade personalresurser	Förverkligade personalresurser
Projektchef (försökets ledning)	100% arbetsinsats	100% 5.2-31.12.2018
Projektanställd (biträdande uppgifter)	100% arbetsinsats	20% 1.2-18.2.2018
		40% 19.2-28.2.2018
		100% 1.3-31.12.2018
Case managers (klientkontakter, service-	4 x 100 % arbetsinsats	100% 9.4-31.12.2018

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

PB-försökets uppgifter/ ansvars-områden	Planerade personal-resurser	Förverkligade perso-nalresurser
handledning, servicebeslut, uppföljning osv.)		100% 16.4-31.12.2018
		50% 9.4-31.12.2018
		3 x 20% 1.5-31.5.2018
		3 x 20% 1.9-31.12.2018
Läkare (vid behov medicinska beslut)	50% arbetsinsats	Köpservice
Totalt:	6,5 x 100%	1,2 – 5,10 x 100%

För nästan alla de anställda inom PB-försöket var man först tvungen att hitta en vikarie som för sin del förflyttade starttiden före de anställda kunde övergå till projektarbete. Rekruteringen av servicehandledare förorsakade mest avvikelser i PB-försöket.

Tabell 6: Verklig användning av resurserna

Resurs eller resursgrupp (Roll / ansvar)	Planerade årsverken	Förverkligade årsverken
Projektchef	36,75 h/vecka	36,75 h/vecka (5.2-31.12)
Projektanställd	7,35 h/vecka 14,7 h/vecka 36,75 h/vecka	7,35 h/vecka (1.2-18.2) 14,7 h/vecka (19.2-28.2) 36,75 h/vecka (1.3-31.12)
Servicehandledare Närpes	18,38 h/vecka	18,38 h/vecka (9.4-31.12)
Servicehandledare Jakobstad	18,38 h/vecka	7,35 h/vecka (1.5-31.5, 1.9-31.12)
Servicehandledare Jakobstad	18,38 h/vecka	7,35 h/vecka (1.5-31.5, 1.9-31.12)
Servicehandledare Jakobstad	18,38 h/vecka	7,35 h/vecka (1.5-31.5, 1.9-31.12)
Servicehandledare Vasa	36,75 h/vecka	36,75 h/vecka (16.4-31.12)
Servicehandledare Vasa	36,75 h/vecka	36,75 h/vecka (9.4-31.12)
ICT-sakkunniga	överföring av arbetsinsats	Totalt 441,5 h
Ekonomisakkunniga	överföring av arbetsinsats	Totalt 200,5 h
Kommunikations-sakkunnig	överföring av arbetsinsats	Totalt 78,5 h
Övrigt stöd inom försöken	överföring av arbetsinsats	Totalt 1418 h
Totalt:		

2.3.2 Budget och kostnader

Hela projektpersonalen i försöket med personlig budget i Österbotten började senare än planerat. Inledandet av försöket försenades genom den sena tidpunkten det slutliga beslutet fattades och p.g.a. utmaningarna med rekryteringen av personal.

Tabell 7: Verkliga kostnader 30.11.2018 och budgeten för tiden 1.12.2017-31.12.2018

	Budget	Förverkligat 30.11
Kostnader för egna personalens årsverken	440 029 EUR ²	265 867 EUR ³
Externa årsverkeskostnader (t.ex. konsultkostnader: RAI, läkare)	40 284 EUR	12 009 EUR
Totalt:	480 313 EUR	245 879 EUR

	Budget	Förverkligat 30.11
Investeringar	174 236 EUR	15 772 EUR
Andra externa kostnader	235 734 EUR	56 724 EUR
Totalt:	409 970 EUR	72 496 EUR

Investeringskostnaderna är lägre än i projektplanen bl.a. p.g.a. att det bakom service-sedelavtalen ligger ett avtal mellan Vasa sjukvårdsdistrikt och Polycon Oy (uppdaterad 10.11.2015) ifråga om upphandling av Effector-servicesedelssystem.

Som sammandrag förverkligades i varje deltagarorganisation sakkunnigarbete inom organisationerna, och dessa rapporterades som överföring av arbetsinsatser. I fråga om de ICT-sakkunniga har det under hela projektets tid förverkligats heltidsarbete under ca 12 veckor, ekonomisakkunniga använde sammanlagt 5,5 veckor, kommunikationssakkunniga använde ca 2 veckor och den övriga personalen som stödde PB-försöket 38,5 veckor.

2.4 Risker

Risker i PB-försöket

² I summan ingår såväl personalkostnader som överföringen av kommunernas arbetsinsatser.

³ Likaså.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Tabell 8: Efterutvärdering av risker

Riskbeskrivning	Åtgärder	Förverkligande
<p>Risker med klientnivå</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Klienten kan inte göra val ▫ Klienter inom interventions- och jämförgruppen hamnar i ojämlik ställning 	<p>Bedömningen av servicebehovet bör vara helhetsbetraktad och täckande</p> <p>Hälften av ärendehantering har tillämpats</p>	<p>Risken i huvudsak undviks</p> <p>En del av klienterna har behövt särskilt stöd för att välja</p> <p>En jämförgrupp bildades inte</p>
<p>Ekonomiska risker</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Servicekostnaderna för seniorerna i försökskommunerna stiger 	<p>Tack vare bedömningen av servicebehovet hittas rätt service till klienterna och kostnadsökningarna undviks</p>	<p>Tiden för förverkligande är för kort för att bedöma helhetskostnaderna</p>
<p>Strukturella och organisatoriska risker</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ 2-3 olika verksamhetsmodeller används inom försöksorganisationerna ▫ Serviceutbudet är inte likställt mellan deltagarorganisationerna 	<p>Servicehandledarna har deltagit i utvecklingsarbetet</p> <p>En gemensam verksamhetsmodell har tagits i bruk</p> <p>Fler serviceproducenter har rekryterats genom Soteut-tamo och olika kommunikationskanaler</p>	<p>Risken i huvudsak undviks</p>
<p>Ärenden som berör ICT/datasystem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Flera olika datasystem och beslutsprogram i bruk i försökskommunerna 	<p>Ett gemensamt serviceledningsystem har tagits i bruk i alla försöksorganisationer</p> <p>Användningen av olika klientdatasystem fortsätter</p>	<p>Risken har minskat</p>
<p>Risker som berör försöksresultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Resultat åstadkoms inte ▫ Resultaten kan inte mätas ▫ En tillräcklig mängd serviceproducenter kommer inte med 	<p>Försöket har förverkligats enligt projektplanen</p> <p>Klientens funktionsförmåga kartläggs bl.a. med hjälp av RAI-HC-mätare</p> <p>Serviceproducenternas mängd i området har ökat under försökets gång</p>	<p>Risken i huvudsak undviks</p>

3 Dokumentation

Materialen för försöket har lagrats i SHM:s Tiimeri-extranet i arbetsmappen för Service-sedelförsöket eller i den egentliga projektportföljen som t.ex.

- förfaringsanvisningarna för försöket
- avtalen för servicesedelsystemet och köpservice
- administrationsavtalet för PB-försöket
- dataskyddsbeskrivningen
- servicelistan och kriterierna
- styrgruppens promemorior
- meddelanden och broschyrer

Uppföljningen av försökets framskridande och kostnaderna har månatligen rapporterats i projektportföljen enligt den planerade tidtabellen. Bokföring av förverkligade klient-mängder i PB-försöket, mängden planer och beviljade klientbudgeter har gjorts i en separat Exceltabell.

Till försökets deltagarorganisationer har återkommande aktuella uppgifter sänts för att publiceras på webbsidorna. Därtill har kommunikationssakkunnige enligt kommunikationsplanen publicerat de dokument som behövs på alueuudistus.fi. De avtal som gjorts inom PB-försöket har arkiverats enligt ikraftvarande dokumentförvaltning.

I fråga om servicesedelsystemet har de dokument och förfaringsanvisningar som gäller serviceproducenterna publicerats på webbsidan palse.fi/pohjanmaa. Därifrån hittas meddelanden som berör såväl klienter som serviceproducenter. Största delen av uppgifterna är offentliga och bl.a. en serviceproducents anmälan om att delta i servicesedelproduktionen inom PB-försöket öppnas efter inloggning.

I fråga om klientuppgifter om deltagande i försöket, bedömningarna av servicebehov, klientplaner och beviljad service finns uppgifterna i respektive deltagarorganisationens klient- eller patientdatasystem.

Varje deltagarorganisation har i sin egen bokföring egna kostnadsplatser för uppföljande av kostnaderna i PB-försöket.

4 Lärdom och respons

I försöket med personlig budget har det inom relativt kort tid med intensiv tidtabell erhållits sådan information, kompetens och ändringar i tankesättet som lönar sig att tillämpa vid implementeringen av resultaten i samband med den fortsatta planeringen av landskaps- och vårdreformen. I nedanstående bild 2 framgår de viktigaste lärdomarna som personalen inom PB-försöket vill dela med sig såväl lokalt som nationellt.

Lärdomen från försöket med personlig servicebudget:

Klienterna

- ✓ Viktigt att fastställa det individuella behovet av stöd hos alla klienter inom administrationen av personlig budget (bl.a. minnessjuka, eller patienter som har svårigheter med livshanteringen)
- ✓ Närståendevårdarna har uttryckt sig vara nöjda med sättet att bevilja service genom PB
- ✓ Rollen för närkretsen/de anhöriga har betonats
- ✓ Klienter som behöver mycket service upplevde att de förbättrat sin funktionsförmåga genom den service som beviljas genom personlig budget.

Case managerna

- ✓ Ett nytt sätt att ordna service genom personlig budget, som kräver tydlig kommunikation till klienter och serviceproducenter
- ✓ Grunder för beviljande av personlig budget och utvecklandet av funktionsmodellen för PB har blivit tydligare, ju längre man framskridit i försöket. I bilagan
- ✓ Servicehandledda arbetsmetoder
- ✓ Förstärkt uppfattning om att det i servicehandledningen behövs en heltäckande servicebehovsbedömning och fastställande av de mätare som används
- ✓ Djupgående information om användningen av RAI-systemet
- ✓ En bättre erhållen helhetsbild över klienternas livssituationer
- ✓ Ökad förståelse om servicekostnader, såväl hos offentliga som privata producenter
- ✓ Case Managerna har märkt att PB lämpar sig väl för närståendevårdare och –vårdade PB passar klientgrupper med specialbehov och som behöver skräddarsydda servicelösningar såsom t.ex. vissa neurologiska sjukdomar.

Bild 2. Lärdomen från försöket med personlig budget i Österbotten

Källa: Case managerna i försöket

Tidtabellen för försöket har varit utmanande och för snäv från många olika synvinklar. Det skulle ha behövts mer tid för planerings- och beredningsarbetet i Österbotten. PB-försöket startades under vårvintern 2018. Det tog tid för projektpersonalen att lära sig

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

gestalta helheten med en personlig budget och i synnerhet grunderna, enligt vilka och hur personlig budget beviljas. Anvisningarna har ändrats under försökets lopp och även målet för försöket ändrades i synnerhet efter sommaren, då det politiska beslutet om landskaps- och vårdreformen ytterligare flyttades och lagstiftningsberedningarna om valfriheten fortfarande fortsätter. Förverkligandet av den personliga budgeten ska förverkligas enligt den ikraftvarande servicesedellagstiftningen och det ursprungliga målet att med hjälp av PB förverkliga tilläggsvärde för klienten blev snävare. Detta har frustrerat och försvårat i synnerhet situationen för alla servicehandledare som praktiskt arbetar med klienter inom personlig budget då de ska bevilja servicebudgeter åt klienterna. Ursprungligen planerades även en omfattande servicemeny (se bilaga 1), från vilken klienterna verkligen skulle kunna välja service, som enligt dem själv bäst skulle hjälpa dem i att klara sig hemma.

Som grund för kalkylering av personlig budget har man använt medelpriset för privata serviceproducenter och vid behov kommunens egna kostnader för serviceproduktion. Kostnads kalkylen är relativt pålitlig vid jämförelsen till den service som ingår i kommunens egen serviceproduktion. Kalkyleringen av PB baserar sig på ikraftvarande lagstiftning, dvs. servicesedellagen. I bilaga 7 beskrivs ett caseexempel om ordnande av service åt klienten genom personlig budget i stället för den tidigare praxisen där servicehandledaren tillsammans med kunden uppgör en klientplan.

Utmaningen har varit det omfattande serviceutbudet och en hel del tid har gått åt för enskilda grunder och utredningsarbete som behövs för att bevilja servicen. Ifall vi skulle ha beviljat klienterna en summa pengar som kunde användas för den service klienten önskar, skulle verksamheten för vår del ha varit lättare, men vi vet dock inte: skulle kunden i detta fall säkert ha skaffat just den service hen behöver?

SHM:s stöd har förverkligats i workshoparna, projektgrupperna och genom projektchefernas Skypemöten vartefter försöket framskridit. Kommunikationen via Tiimeri är samma för alla, en del oklarheter i användningen av Tiimeri har dock förekommit och att ladda upp och hitta dokument har varierat. Från Tiimeri fick man inte det kamratstöd som saknades för case managerna. De aktiva case managerna har dock konsulterat andra försöksområden per e-post alltid då behov har uppstått.

Mycket tid har lagts på kommunikationen inom PB-försöket i Österbotten, men ingen säkerhet finns om ifall kommunikationen ur klient- och serviceproducents synvinkel har varit tillräckligt tydligt.

De av KPMG utförda enkäterna till klienter, servicehandledare, serviceproducenter och projektchefer har även utförts i Österbotten.

Under PB-försökets tid har Case Managerna skrivit dagbok, från vilken vi fått uppgifter om försökets framskridande och de oklara frågor som finns i fråga om försöket. Konstant respons har fått av servicehandledarna t.ex. genom ContactCenter-caféet och via träffar på plats. Ifråga om oklara frågor har vi utifrån responsen konsulterat andra motsvarande försök eller enskilda servicehandledare som redan tidigare beviljat service genom personlig budget. Därtill har STM:s jurist inom Servicesedelförsöket under hösten klarlagt frågor som gemensamt tagits fram under bl.a. projektgruppens möten.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Responser från en del serviceproducenters diskussioner med case managerna har visat att det ur serviceproducenternas synvinkel förekommer en del stelhet i fråga om förverkligandet av servicen. Servicebeslutet borde ge mer flexibilitet för att förverkliga servicen, exempelvis i situationer där klientens förändrade livstillstånd kräver detta. Under Soteut-tamo 2.0 i Vasa 7.11 hördes två serviceproducenters ställningstaganden till försöket med personlig budget. Inmedis och Vasa Settlementets anföranden.

Som sammandrag kan konstateras att framskridandet för PB-försöket skulle ha gått lättare om gemensamma förfaringsanvisningar skulle ha funnits. Därtill även regler och arbetsredskap till hur värdet på personlig budget kan kalkyleras. Mycket tid har gått åt till att utreda vilken service som kan beviljas genom PB, då det i bakgrunden ändå ligger att klienten kunde påverka och välja den service hen får och därtill även av vilken serviceproducent. Osäkerheten i ifrågavarande ärenden har även försvårat rekryteringen av klienter.

5 Bestående verksamhet och fortsatta åtgärder

5.1 Övergång till bestående verksamhet

Fortsättningen av PB-försöket och i synnerhet en eventuell pilotfinansiering som beviljas för nästa år garanterar användningen av verksamhetsmodellen för personlig budget i Österbotten. Det är meningen att 2019 även diskutera med andra än deltagarorganisationerna. I Vasa sjukvårdsdistrikt finns regionala projektchefer, genom vilka verksamhetsmodellen för PB kan främjas i landskapet. PB-försökets verksamhetsmodell bör implementeras för att användas av de egna servicehandledarna inom deltagarorganisationerna och många servicehandledare har redan deltagit i det pågående PB-försöket – åtminstone genom olika informationstillfällen. Beviljandet av PB är dock en ändring av tanke sätt, så implementeringen kommer att ta tid, men skiljer sig inte på något sätt från de övriga förändringsarbetena inom social- och hälsovården. Det är dock viktigast att bl.a. den valfrihetslag som bereds och andra nya lagar fås till riksdagen för behandling.

Av den tidigare personalen i PB-försöket fortsätter år 2019 projektchefen och tre servicehandledare på heltid och därtill en servicehandledare på deltid. Som ny projektanställd kommer en utvecklingskoordinator, som tidigare deltagit i PB-försöket genom överföring av arbetsinsats. Styrgruppen fortsätter med i det närmaste samma sammansättning. De sakkunniga som har utfört arbete genom överföring av arbetsinsats fortsätter likaså, så förutsättningarna för att verksamhetsmodellen ska bli en konkret arbetsmetod i det kommande landskapets (vårdarrangörens) servicestyrningsenhet förstärks.

I tabell 9 (nedan) finns nedtecknat centrala delområden i PB-verksamhetsmodellen och eventuella saker som är på hälft i dessa. För dessa har även en tidtabell för genomförande uppgjorts och därtill listas vem som ansvarar för dessa.

Tabell 9. Produkter och halvfärdiga uppgifter i försöket

Produkt i försöket	Hur och vad har gjorts	Uppgifter på hälft / ansvar	Tid för förverkligande
KLIENTENS SYNVIN- KEL	Klientens roll har förstärkts	Ökande av PB-målgrupper: landskap?	PB-klientskap ökas
Valfrihet		Lagstiftningen fastställs	2019
Delaktighet	Klienterna deltar aktivt i bedömningen av servicebehov och uppgörande av klientplan	Implementering av verksamhetsmodell	2019
Bedömning av servicebehov	Praxis har förenhetligats vid bedömning av servicebehov, t.ex. samma RAI-mätare i bruk	Samarbetet vidareutvecklas	Mätarutveckling i försöket, THL
Fastställande av egna mål och fastställande av stödbehov	Klientens egna mål betonas allt mer. Situationer där klientens önskemål inte baserar	Fler erfarenheter bör beaktas och samlas. Kundorientering i fokus.	Jfr användningen av GAS-metoden inom rehabiliteringsservicen/FPA

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

	sig på RAI-bedömda/ konstaterade service- behov bör beaktas.	Klienternas förbindan- den och motiveringar ökas i synnerhet i fråga om förbättrande av funktionsförmågan.	Mer omfattande användning?
Gemensam klientplan	Planerad av ICT-tema- gruppen för PB-försö- ket	Kan utvecklas i service- sedelsystemet så att det överförs till KANTA. Är det ändamålsenligt? / HB-försöket, SHM och servicesedelsystemet	Konkurrensutsätt- ning av gemensamt klientsystem pågår. Tidtabell för för- verkligande dock först om 5-10 års tid?
Erfarenhetssakkunnighet	Erfarenhetssakkunniga har sökts till PB-försö- ket genom infotillfällen och övrig kommuni- kation	Rekryteringen precise- ras, handledning och träning bl.a. i utveckl- ingsuppgifterna för ser- viceutbudet	Grupp- och indivi- duella träffar Workshop, eventu- ellt i rådförmåt
SERVICEHANDLEDA- RENS SYNVINKEL	Ändring av arbets- och tankesätt CM:s roll förstärks	Det stöd och sporrande som behövs åt CM, m.a.o. professionellt be- mötande av klienter, kli- entorientering i rådgiv- ningen och i den be- hovsbaserade service- handledningen	Klientrespons mott- tas yrkeskunnigt och tillämpas då servicen vidareut- vecklas
Servicehandledda arbets- metoder	Case management (50) har testats	Handledning och trä- ning till landskapet	Bekräftas 2018- 2019
Beviljande av service och budget	PB kalkylerat och be- viljat åt 25 klienter	Ökande av erfarenhet/ CM Serviceformat och -klassificering	2018-2019
Uppföljning och utvärde- ring	Försöket har förverkli- gats åt 25 klienter	Ökande av erfarenhet/ CM	2018-2019
SERVICEPRODUCEN- TENS SYNVINKEL			
Servicesedelsystem	Tagits i bruk (se 2.1)	Testas vartefter ibruk- tagningen framskrider (se 2.1)	2018-2019
Nätverksarbete	Soteuttamo Stöd för närstående- vård i Vasa Servicestyrningsen- heten Helmi i Jakob- stad	Järjestö 2.0, Sitra, PB- försöket, företagsför- ening, utvecklingsföre- tag	Soteuttamo och andra workshopar
Utvidgande av service- produktionen	Samarbete med den privata och tredje sek- torn har inletts	Mer servicepaket	Fortsätter 2019
Kvalitetsarbete		Kvalitetskriterierna bör utvecklas	Fortsätter 2019
SERVICEANORDNA- RENS SYNVINKEL	KPMG/CaseVaasa och gemensam bedömning	Bedömning av effektiv- itet och samhälleliga	Fortsätter 2019

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

		verkningar / försöken, KPMG, SHM	
Servicehandledning	Yrkesövergripande teamarbete	Stöd och träning i ser- vicestyrningspraxis / Försöken, SONetBOT- NIA, skolsamarbete	2019
Digitala tjänster	Konsultation av fack- män	Klient-servicehandle- dare	2019
Effektivitet	Workshopplaner	Fortsätter	2018-2019
Kostnadsuppföljning	Administrationssystem	Fortsätter	2018-2019
ICT-utveckling	Deltagande i SHM:s ICT-workshopar	I fråga om ICT är vi in- tresserade (i) av att även delta i utvecklan- det av andra gränssnitt och underlättande av olika processer, bl.a. genom eventuell robotik	Fortsätter 2019 ICT-utvecklingsar- betet vid SHM har inletts i december 2018
Samhälleliga verkningar	Servicens verkningar, uppföljande av kostna- der	Vidareutvecklas	
Implementering och kommunikation	Flera evenemang som har marknadsförts på webben, sociala me- dier och dagstidningar har ordnats för ser- viceproducenterna. Media har informerats enligt behov under försökets gång. Kommunikationsplan som bilaga 8.	PB-kommunikations-te- magruppen tillsammans med projektpersonalen ges befogenheter att utvidga informeringen av PB-försöket i Öster- botten som en funge- rande serviceform och möjlighet inom land- skapets vård i framtiden	Detta förverkligas stegvis under år 2019. Videokontakt mellan service- handledarna och klienterna samt er- farenhetssakkun- niga tas med i för- söket.

5.2 Efterutvärdering och öppna uppgifter

I följande gemensamma utvecklingsteman för PB-försöket önskas förtydligande gemensamma workshopar i början av år 2019:

Beslutande om gemensamma serviceutbud, exempelvis sociokulturell service med hjälp av vilka seniorerna kan uppleva ett gott liv, glädje och välbefinnande. Kulturservice som kan fås i hemmet genom personlig budget möjliggör och tryggar seniorernas individuella valmöjligheter enligt klientens förmåga samt garanterar en god vardag för att klara sig hemma. Det är viktigt att få erfarenheter om det egna aktörskapet och möjligheterna i den egna vardagen.⁴ Vi kunde även utveckla gemensamma nya servicesedlar som avviker från det normala, med vilka hemmaboende bland seniorer stöds.

Ett annat tema är fortfarande att PB-försöken emellan göra modeller för PB-faktureringsmetoder och gärna av s.k. flexmodell.

⁴ "Genom service för äldre möjliggörs och tryggas seniorernas individuella valmöjligheter för det egna bästa." Räsänen, R. 2018.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Som tredje tema finns samutveckling av bedömningen. KPMG och SHM har gjort ett förslag om bedömningsmätare för PB enligt Bedömning av försök med personlig budget (Nikander, 2018) ur följande perspektiv: att bli klient, planering av klientskap, vardagen inom klientskap och ändring av klientskap.

En stor betydelse har det om och hur valfrihetslagen och den övriga nya lagstiftningen blir godkänd, så att den vårdreform som behövs och de linjedragningsändringar som behövs med anledning av den kan framskrida.

5.3 Idéer för fortsatt utveckling

Fortsättningsansökan för år 2019 inkluderade just dessa delområden, som förs framåt i PB-försöket i Österbotten.

- träning i servicehandledning
- utveckling av bedömningen
- specificering av RAI-användning En case manager i försöket har börjat THL:s specialsakkunnigträning
- Användning av växelverkande bildtelefon/läsplatta med kunderna bl.a. inom närståendevården och med klienter som behöver mycket service
- ContactCenter i mer omfattande bruk inom servicehandledningen
- rekrytering och handledning av erfarenhetssakkunniga
- Olika gränssnitt i ICT. Möjlighet med robotik.
- Möjligheterna med användning av KentCard i PB-försöket i Finland/KPMG

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

6 Bilagor

Tabell 10: Bilagor

Bi- laga	Bilagans namn
1.	Eventuell service serviceproducenterna erbjuder inom PB-försöket i Österbotten
2.	Målen med PB-försöket i Österbotten
3.	RAI / Beviljad service
4.	Klientprocessmodeller
5.	Styrgruppens medlemmar och projektpersonal
6.	Temaarbetsgruppernas sammansättning
7.	Case exempel
8.	Kommunikationsplan

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Bilaga 1.

Tabell A. Eventuell service som serviceproducenterna erbjuder inom PB-försöket i Österbotten

Stödservice	Hem-, närståendevård	Dag- och rekreations-verksamhet	Terapi- och rehabiliterings-service	Digitala tjänster	Missbrukar- och mentalvårdstjänster
Städservice, Matservice, Färdtjänst, Ärendehanteringstjänster, Hjälpmedel, Trygghetstjänster, Badservice, Ändrings- och reparationsarbeten i lägenheten Tolkservice	Hemservice Hemsjukvården Hemvård Närståendevårdarens lagstadgade ledigheter Personlig assistens Stödpersonverksamhet	Hobbyverksamhet Dagverksamhet Motion och utvistelse Kulturverksamhet Klubbverksamhet	Fysioterapi Ergoterapi Talterapi Näringsterapi Fotvård Öppen rehabilitering Distansrehabilitering Hemrehabilitering Rehabiliterande kortvård / intervallvård Anstaltsrehabilitering	Motion Grupper och stunder som stöder funktionsförmågan (fysiskt, psykiskt, socialt, kognitivt) Distansrehabilitering	Parterapi Familjeterapi Individuell terapi Missbrukarrehabilitering Missbrukarservice Öppen rehabilitering Anstaltsrehabilitering

Bilaga 2.

Mål för PB-försöket i Österbotten 2018

1. Utveckla klientsegment/kriterier, genom vilka de seniorer som har nytta av personlig budget blir igenkända, exempelvis genom att tillämpa RAI-systemet.
2. Utveckla en case manager verksamhetsmodell för personliga budgeteringen och för handledning av klienter
3. Utveckla en konsultationsmodell som tillämpar fjärranslutningar för case managerna
4. Utveckla gränssnitt till de elektroniska datasystemen så att användningen av den personliga budgeten bland seniorer systematiskt kan uppföljas och utvärderas
5. Digitalisera processerna för personlig budgetering
6. Utreda lämpligheten av den personliga budgeteringen som arbetsredskap bland seniorer som använder mycket service samt i service som riktas till närståendevårdare och vårdtagare och även i servicehandledningen (i samarbete med Österbottens I&O spetsprojekt)

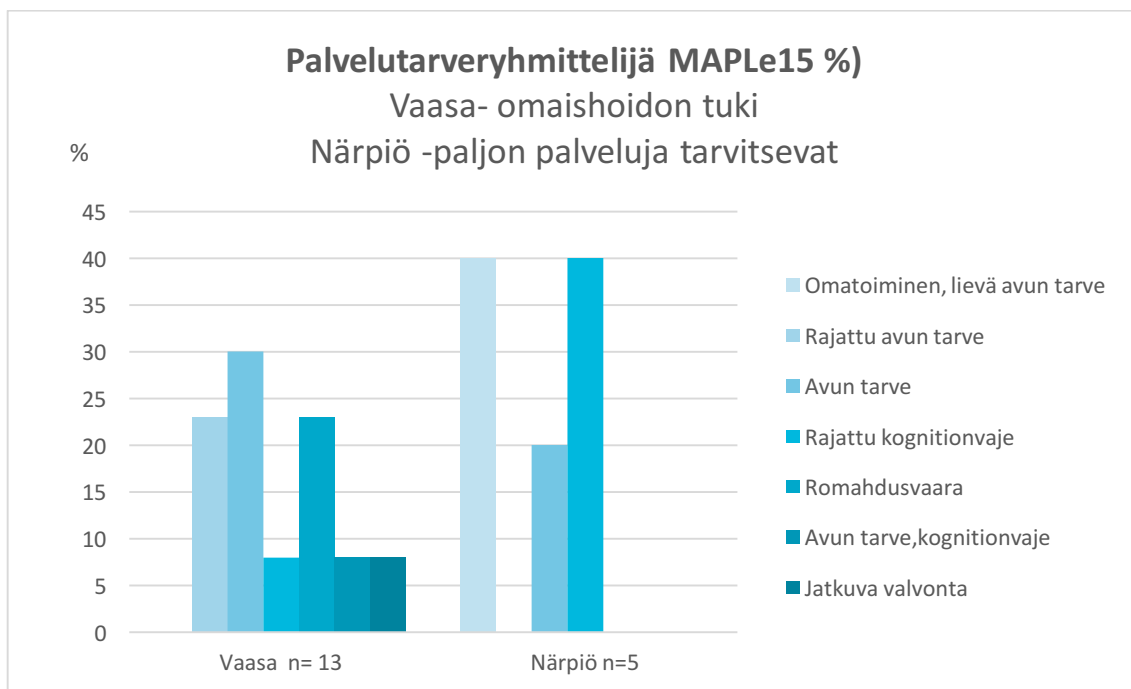
Bilaga 3.

RAI-HC bedömningarna i Närpes och Vasa samt klienternas servicebudget (n=18)

Servicebehovsgrupperare MAPLe15 (THL rapport 13/2017)

RAI-systemet producerar data om klientens funktionsförmåga, hur de klarar sig i vardagen samt övriga servicebehov genom flera olika mätare. En mer omfattande MAPLe15 grupperare grupperar klienterna i olika undergrupper enligt servicebehov, och utifrån grupperna går det att identifiera riskfaktorer (exempelvis fallande, vandrande, undernärddhet), vilka man genom ingripande kan förebygga eller också överföra större servicebehov till en senare tidpunkt.

Tabell A. 18 klienters indelning i Närpes och Vasa.

Tabell B.

	Den närståendevårdades situation	Närståendevårdarens situation	Beviljad service
<u>Begränsat hjälpbehov</u>	god stabiliteten i hälsotillståndet, osäker gång, begränsar utevistelse i rädslan för fallande (t.ex. slutat använda bussen, går ut enbart med andra), problem i IADL-funktionerna, inga ADL-brister, kan ha lindrigt försämrad kognitiv förmåga, tror att de kan förbättra sin funktionsförmåga till att vara mer självständig (ADL,	belastade mentalt och/eller fysiskt	stödservice (städning) dagrekreativ verksamhet (utomhusvistelse) terapi- och rehabiliteringsservice (fysioterapi, anstaltsrehabilitering)

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

	IADL, rörelseförmåga), har rikliga rehabiliteringsmöjligheter.		
<u>Hjälpbehov</u>	stabiliteten är god i hälsotillståndet, smärta förekommer, funktionsförmågan är nedsatt och mer ADL-stöd har fått, lindrigt försämrad kognitiv förmåga, klienterna tror att de kan förbättra sin funktionsförmåga till att vara mer självständig (ADL, IADL, rörelseförmåga), har rikliga rehabiliteringsmöjligheter	belastade, lider av smärta, upplever att fysiska funktionsförmågan försämrats	stödservice (städning, trädgårdsarbete) dagrekreationsverksamhet (simhall), terapi- och rehabiliteringsservice (fysioterapi)
<u>Begränsad kognitiv förmåga</u>	kognitiva problem (CPS ≤ 2), har fallit, dåligt hälsotillstånd, misstanke om depression, dagliga hårda smärtor, anser sitt hälsotillstånd vara dåligt, har problem i IADL-funktionerna, har fallit, har rehabiliteringsmöjligheter	belastade	stödservice (transport) dagrekreationsverksamhet (simhall)
<u>Risk för kollaps</u>	den fysiska funktionsförmågan är nedsatt, fallit flera gånger och osäkert gående, begränsningar i utevistelse för rädsla att falla (har t.ex. slutat använda buss, går endast ut med andra), problem med IADL-funktionerna, anser sitt hälsotillstånd vara dåligt och har rikligt med depressionssymptom, tror sig kunna förbättra funktionsförmågan för att bli mer självständiga (ADL, IADL, rörelseförmåga) och har rikligt med rehabiliteringsmöjligheter	förmår inte fortsätta sin vårdverksamhet, en del svårigheter i hushållssysslor	stödservice (städning, transport) terapi- och rehabiliteringsservice (fysioterapi)
<u>Hjälpbehov, nedsatt kognitiv förmåga</u>	fysiska funktionsförmågan är nedsatt och de kognitiva funktionerna är dåliga (CPS ≥ 3), beslutsfattandeförmågan är till en del nedsatt	framgår genom ledamhet och depressiva känslor.	stödservice (städning) hem- och närståendevård (hemvård)
<u>Kontinuerlig övervakning</u>	fysiska funktionsförmågan är nedsatt och de kognitiva funktionerna är dåliga (CPS ≥ 3), beslutsfattandeförmågan är nedsatt, osäkert	framgår genom ansträngningar och depressiva känslor. Orkar inte mer. Dagliga smärtor.	stödservice (städning) terapi- och rehabiliteringsservice (fysioterapi)

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

	gående, regelbunden utevis- telse, nedsatt funktionsför- mågan i dagliga sysslor, be- gränsad rehabiliteringsmög- ligheter		Hem- och närståen- devård (avlastning)
--	--	--	---

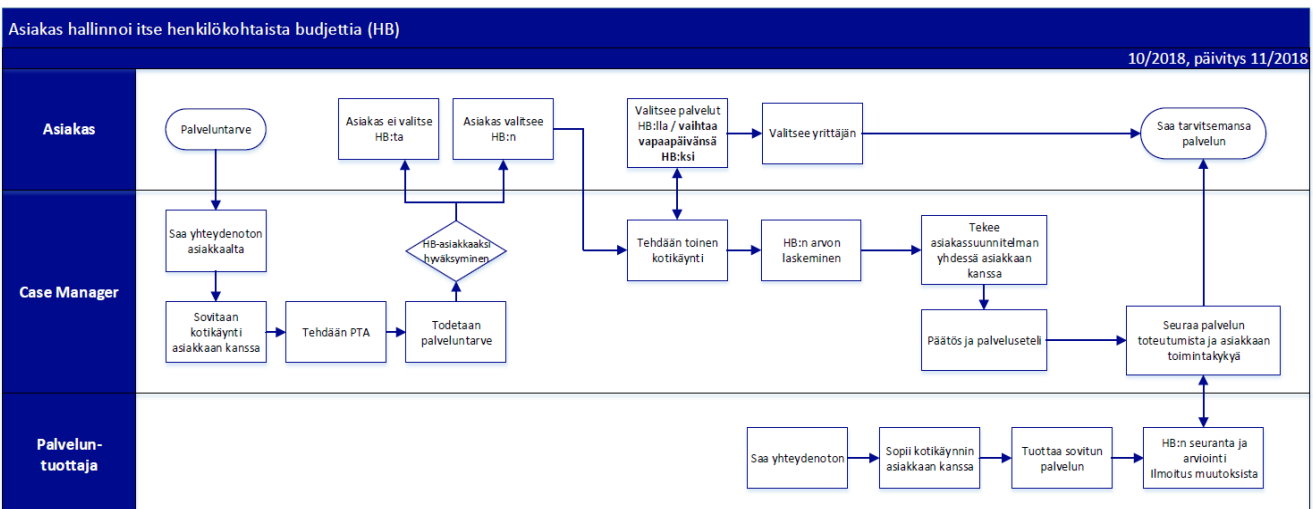
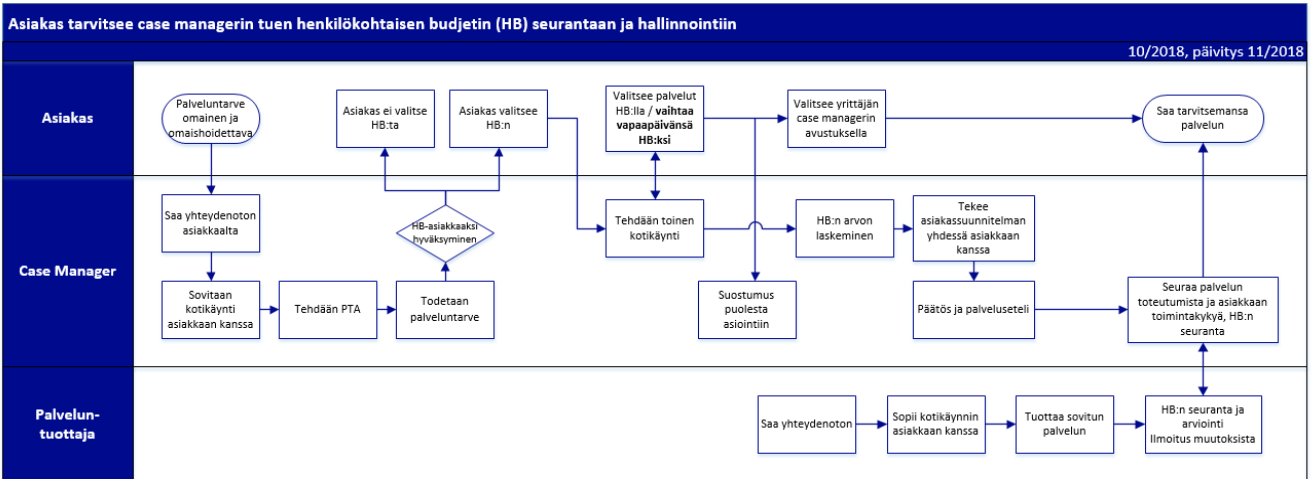
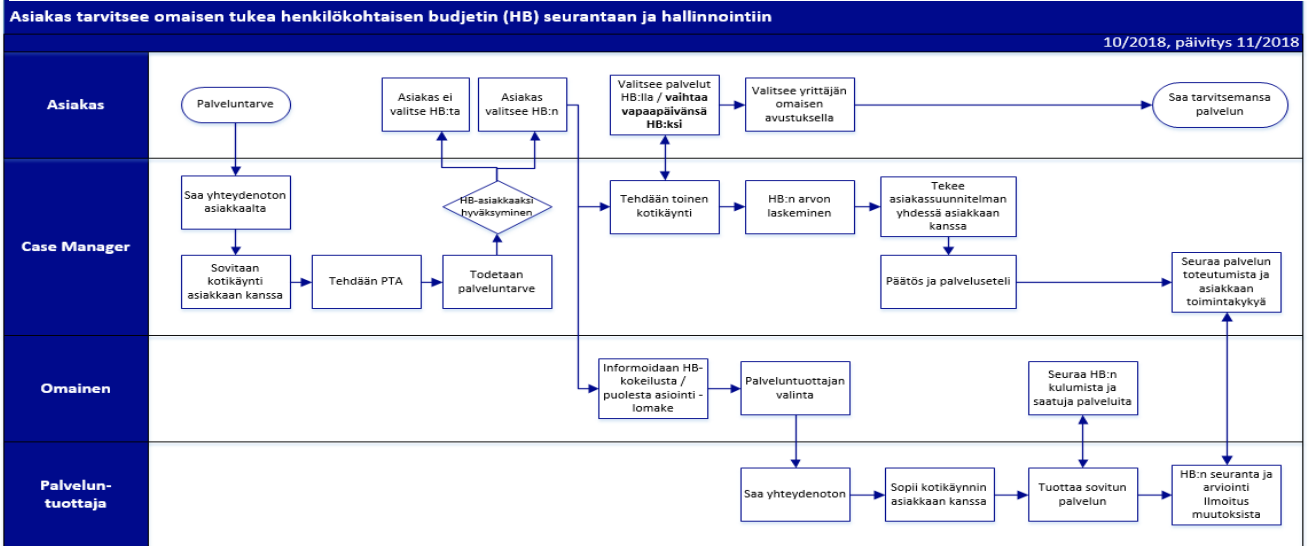
PB-kostnaderna sammanlagt 1.8 – 31.10.2018: 13 118,60 €

Sammanfattning

PB-försökstiden är kort och klientmängden är liten, eftersom tiden för inledande av försöket förflyttades. Det är viktigt att RAI-bedömningen utförs korrekt och kan tolkas, för att servicehandledaren baserat på bedömningen kan motivera och stöda klienten vid val av service på korrekt nivå.

Jämförelsegruppen har inte analyserats i PB-försöket då PB-försöksperioden är för kort. I RAI-bedömningen har en jämförelse gjorts genom att göra jämförelsen med utgångssituationen för samma klient. Valet av jämförelsegrupp och den eventuella nyttan med detta är även oklara.

Klientprocessmodeller (administrera själv eller m.h.a. en anhörig eller CM) Bilaga 4.

Bilaga 5.

Styrgruppens medlemmar och projektpersonal

Styrgrupp:
Pia Vähäkangas, ordförande
Jukka Kentala
Jenny Björndahl-Öhman
Birgitta Majors
Pirjo Knif
Pia Wik (ersättare)
Pirjo Wadén, föredragande
Maria Hammar, sekreterare Johanna Björkman, sekreterare fr.o.m. 7.5

Projektpersonal:
Pirjo Wadén, projektchef
Johanna Björkman, projektanställd
Aliisa Öling, Case Manager, Vasa
Ann-Christine Järf-Rex, Case Manager, Vasa
Ann-Sofie Larsson, Case Manager, Jakobstad
Marika Lindgren, Case Manager, Jakobstad
Ebba Finnäs, Case Manager, Jakobstad
Sofia Smått-Nyman, Case Manager, Närpes

Bilaga 6.

Temaarbetsgruppernas sammansättning

ICT-arbetsgrupp:
Terhi Kahlos, Vasa
Tatu Karppinen, Vasa
Kirsi Uusitalo, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Anna-Stina Sandvik, Närpes / Anna Wadén, Närpes
Johanna Björkman / Pirjo Wadén

Kommunikationsarbetsgrupp:
Johanna Jussila och Leena Forsén, Vasa
Petra Fager, Österbottens förbund
Pirjo Knif, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Inte meddelat, Närpes
Pirjo Wadén / Johanna Björkman

Regelbok/förfaringsanvisningar och kriterier för målgrupperna i Österbotten:
Ann-Sofie Larsson, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Aliisa Öling, Vasa
Ann-Christine Järf-Rex, Vasa
Anna Wadén, Närpes
Britt-Marie Herrgård, RAI-sakkunnig
Johanna Björkman / Pirjo Wadén

HB-arbetsredskap och värde på PB:
Birgitta Majors, Vasa
Marika Björkskog, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Marina Nordström, Närpes
Marika Lindgren, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Ann-Christine Järf-Rex / Aliisa Öling, Vasa
Anna Wadén, Närpes
Britt-Marie Herrgård, RAI-sakkunnig
Johanna Björkman / Pirjo Wadén

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Serviceproducenter:
Ebba Finnäs, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Lilli Groop / Sofia Smått-Nyman, Närpes
Sari Saarikoski, Vasek/Tommi Virkama
Sanna Kankaanpää, Concordia
Fredrik Wingren, Dynamohouse
Elina Eerola, Soteuttamo Sitra
Ann-Christine Järf-Rex, Vasa
Pirjo Wadén / Johanna Björkman

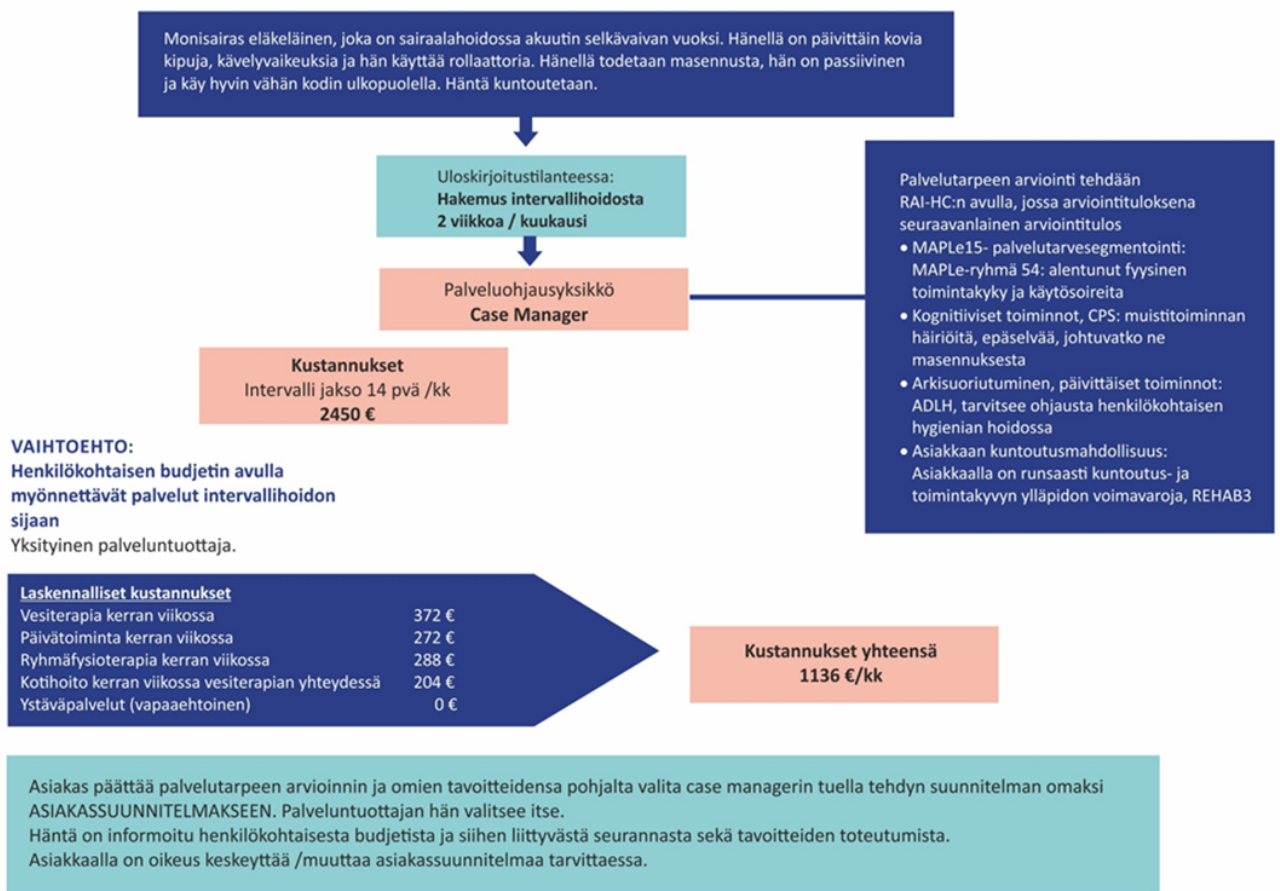
Erfarenhetsaktörer och frivilliga/utvecklarklienter:
Saknas, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Två närstående vårdare, Vasa, varav en inte önskar sitt namn i offentligheten
Närstående vårdare, Närpes
Pirjo Wadén / Johanna Björkman

Utvärdering
Aliisa Öling, Vasa
Sofia Smått-Nyman, Närpes
Britt-Marie Herrgård, Vasa (RAI-sammanställningar)
Studera soc. o kom., Helsingfors (inte börjat)
Pamela Björk, Jakobstad social- och hälsovårdsverk
Paula Kullas, Vasa
Sanna Keskikuru, Vasa
Pirjo Wadén / Johanna Björkman

Bilaga 7.

Case exempel

Ordnande av service åt klienten genom personlig budget i stället för den tidigare praxisen där service-handledaren tillsammans med kunden uppgör en klientplan.

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Bilaga 8.

Vasa stad, Närpes stad och Jakobstad stad

Kommunikationsplan för projektet Försök med personlig budgetering i Österbotten

Projektet ingår i delförsöket i spetsprojektet Kundorienterad service.

Namnet på projektet är Försök med personlig budget i Österbotten. Syftet med försöket är att skapa en verksamhetsmodell för personlig budgetering samt producera material som i fortsättningen kan tillämpas i landskapen.

Projektpersonalen:

Projektchef Pirjo Wadén, tfn 040 481 3243, pirjo.waden@vaasa.fi

Projektanställd Johanna Björkman, tfn 040 663 0266, johanna.bjorkman@vaasa.fi

Projektanställda inom servicehandledningen:

Aliisa Öling, Case Manager, Vasa, tfn 040 662 9031

Ann-Christine Järf-Rex, Case Manager, Vasa, tfn 040 662 9914

Ann-Sofie Larsson, Case Manager, Jakobstad, tfn 044 785 1730

Marika Lindgren, Case Manager, Jakobstad, tfn 044 785 1365

Ebba Finnäs, Case Manager, Jakobstad, tfn 044 785 1584

Sofia Smått-Nyman, Case Manager, Närpes, tfn 040 662 9826

Organisering av kommunikation, ansvar och resurser

Projektchef Pirjo Wadén, extern kommunikation

Projektanställd Johanna Björkman, beredning av innehåll/utkast för kommunikation

Kommunikationsplanerare Johanna Jussila, kommunikationsplanering tillsammans med projektpersoner, slutförande av utkast, publicering på Vasa stads intranet och webbsidor, Social- och hälsosektorns Facebookkanaler (i mån av möjlighet även i Vasa stads övriga kanaler inom sociala medier).

Mål för kommunikationen och grundmeddelanden

Målgrupp	Mål	Kärnbudskap	Exempel, motiveringar
Serviceproducenter	Information om försöket till serviceproducenterna	Försöket öppnar möjligheten att utveckla och producera smidig service som utgår från klientbehoven	
De klienter och närståendevårdare som deltar i försöket	Hitta klienterna och närståendevårdarna till försöket	Klienterna och närståendevårdarna med i försöket och samtidigt med för att utveckla verksamhetsmodellerna	
Personalen i de medverkande kommunerna	Medvetenhet om försöket	Kommunen deltar genom försöket i beredningsarbetet i fråga om landskaps- och vårdreformen	
Andra klienter / jämförgrupp	Vara osynlig, men delta i försöket	I beredningen av landskaps- och vårdreformen söks nya verksamhetsmodeller	

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Invånarna i de medverkande kommunerna	Berätta hur den egna kommunen deltar i försöket som bereder det nya landskapet	Utvecklande av service och verksamhetsmodeller för invånarna	
Lokalmedia	Berätta om försöket, dess framskridande och resultat	Vasa stad i beredningsarbetet av landskaps- och vårdreformen genom försöket med personlig budget	
ICT-serviceproducenter	Söka och hitta lämpliga system för personlig budgetering	Personliga budgeteringen är lätt att genomföra	

Tidtabell och plan för genomförande

T.ex. intern kommunikation, mediakommunikation, nätkommunikation (sociala medier, videon), publikationer, intressentgruppsarbete, kampanjer

Tidpunkt	Åtgärd	Mål och innehåll	Målgrupper	Ansvar	Kostnader och resurser
8.3.2018	Infotillfälle för serviceproducenter	Information om försöket åt serviceproducenterna. Vilka möjligheter skapar försöket för serviceproducenterna?	Serviceproducenter / Små och medelstora företagare	Innehåll + informering av serviceproducenter per e-post/ Pirjo Wadén Översättning av meddelanden / Johanna B. Meddelande till Vaasan Ikkuna / Johanna Jussila Meddelanden till Pohjalainen och Vasabladet / Pirjo Wadén	
4-5/2018	Kontakt till de närståendevårdare och klienter som man önskar deltar i försöket.	Att få närståendevårdare i olika situationer att delta i försöket.	Anhöriga och klienter som uppfyller lämplighetskriterierna.	Val, vilka bes delta i försöket och infobrev åt de som valts med / Ann-Christine Järf-Rex/Vasa	
Tidpunkt	Åtgärd	Mål och innehåll	Målgrupper	Ansvar	Kostnader och resurser
6.4.2018	Meddelande om försöket till intranet	Berätta om försöket åt personalen	Personalen inom social- och hälsosektorn i Vasa stad, särskilt servicehandlare och förmän	Innehåll i meddelanden / Pirjo Wadén och Johanna Björkman Editering av meddelandet samt	

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

				publicering på intranet / Johanna Jussila	
Enligt behov under försökets gång	Nya närståendevårdare ges muntlig information i början av initialdiskussionerna		Nya närståendevårdare	Anställda inom närståendevården	
6.4.2018	webbsidor för försöket till vaasa.fi domänen	Information om försöket i Österbotten Berätta hur det är möjligt att delta i försöket	Kommuninvånare, serviceproducenter	Innehåll finska & svenska / Pirjo W. och Johanna B. Uppbyggande av webbsidan samt publicering av den / Johanna J.	
13.4.2018	Webropolenkät på vaasa.fi domänen	Serviceproducenterna kan anmäla sig med i försöket	De serviceproducenter som är intresserade av försöket	Pirjo Wadén, Johanna Jussila	
20.4.2018	https://2020.osterbotten.fi/ www.alueuudistus.fi			På webbsidorna för Ditt Österbotten / Petra Fager Webbsidorna för landskapsreformen, ansvarsperson? / Statsrådet	
27.4.2018		Ändringar i servicen och servicenätverket (utveckling)	Serviceproducenterna	Pirjo Wadén, informationsförvaltningen, ICT-systemproducenterna	
Flera evenemang	Föreningarnas utbildnings- och infotillfällen	Att nå alla som kunde fungera som serviceproducenter	Företag, föreningar	Pirjo Wadén	
27.4.2018	Allmän broschyr om försöket för personlig budgetering i Österbotten	Information om försöket i Österbotten	Alla som är intresserade av försöket	Pirjo Wadén och Johanna Björkman	

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

Tidpunkt	Åtgärd	Mål och innehåll	Målgrupper	Ansvar	Kostnader och resurser
20.4.2018	Nyhet om Soteuttamo till vaasa.fi	Berätta om soteuttamo (anmälningsslänk)	Serviceproducenterna	Johanna Jussila Vasas webbsidor + FB	
26.4.2018	Info om Soteuttamo på social- och hälsosektorns samt Vasas FB	Berätta om Soteuttamos verksamhet och ge grundläggande information åt serviceproducenterna	Serviceproducenterna	Pirjo Wadén och Elina Eerola	
2.5.2018	Info om Soteuttamo till små och medelstora företagare				
26.6.2018	Infotillfälle åt serviceproducenterna i Jakobstad + tidningsannonser 17.6 + domänen vaasa.fi	Berätta om Soteuttamos verksamhet och ge information om den personliga budgeten till serviceproducenterna	Serviceproducenterna	Pirjo Knif och Pirjo Wadén	
15.8.2018	Program och nyhet om Soteuttamo på vaasa.fi + tidningsannonser	Berätta om soteuttamo (anmälningsslänk)	Serviceproducenterna	Johanna Jussila Vasas webbsidor + FB	
26.4.2018	om Soteuttamo på social- och hälsosektorns samt Vasa stads FB				
22.8.2018	Soteuttamo	Berätta om Soteuttamos verksamhet och ge grundläggande information åt serviceproducenterna	Serviceproducenterna	Pirjo Wadén och Elina Eerola	
8.10.2018	Meiameddelande till lokalmedia	Berätta om fortsättningen av försöket då fortsatt finansiering försäkrats, föra fram vad detta betyder i praktiken	Representanter för media och kommuninvånare	Innehåll / Pirjo Wadén och Johanna Jussila Slutförande av meddelandet till intranet och att sända det till media + webbnyhet på vaasa.fi	

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

16.10.18	Bloggtext	Hur har försöket fungerat ur case managerns och klientens synvinkel		Innehåll / Aliisa Öling och Ann-Christine Järf-Rex. Publicering / Johanna Jussila	
24.- 26.10.18 26.10.18 3.11.2018	Soteuttamo 2.0 program och nyhet på vaasa.fi om Soteuttamo på social- och hälsosektorns samt Vasa stads FB + tidningsannonser 29.10 och 1.11	Berätta om program för soteuttamo 2.0 (anmälningsslänk)	Organisationer inom social- och hälsovården samt sektorn för välbefinnande och därtill aktörer inom andra sektorer	Johanna Jussila Vasas webbsidor + FB Johanna Jussila	
1.11.2018	Beskrivningar till PB-presentationsvideon	Presentationsvideo för personlig budgetering	För alla	Filmning och editering sköts av Lowline	
5.11.2018	Mediakallelse Soteuttamo 2.0	Representanter för media intervjuar sakkunniga om Soteuttamo 2.0	Mediarepresentanter	Johanna Jussila och Elina Eerola	
7.11.2018	Soteuttamo 2.0 (62 deltagare)	Hjälper till i utvecklandet av verksamheten och servicen samt skapandet av samarbetsnätverk mellan organisationer inom social- och hälsovården samt sektorn för välbefinnande, företagare, föreningar och aktörer från andra sektorer	Organisationer inom social- och hälsovården samt sektorn för välbefinnande och därtill aktörer inom andra sektorer	Elina Eerola, Pia Söderholm, Pirjo Wadén, Johanna Björkman och Johanna Jussila	
9.11.2018	en blogg om försöket i Vasa på domänen alueuudistus.fi		Andra aktörer inom spetsprojekten och de som är intresserade av projekten	Ann-Christine Järf-Rex, Aliisa Öling och Pirjo Wadén	
15.-16.11.	De III Österbottiska social- och hälsovetenskapliga dagarna 2018 (abstraktionssessionen)	Göra försöket med personlig budget i Österbotten känt	Deltagarna i dagarna samt studerande vid Novia	Sofia Smått-Nyman och Johanna Björkman	
5.12.2018	Presentationsvideo seminarium (DL för video 30.11)	Berätta, hur försöket i Österbotten har förverkligats hittills.	Andra dragare och ansvarspersoner för valfrihetsförsöken	Pirjo Wadén, Johanna Björkman, Ann-Christine Järf-	

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

				Rex och Aliisa Öling.	
December 2018	Uppdatering av broschyr	Aktuellt innehåll med uppgifter om år 2019	Alla som är intresserade av försöket	Johanna Björkman och Pirjo Wadén	
December 2018?	Videofilmning där servicehandledarna berättar om sina erfarenheter i försöket	Berätta om hur servicehandledarens arbete inom försöket skiljer sig från det normala arbetet som servicehandledare	Servicehandledarna i Österbotten och på andra håll i Finland	Ann-Christine Järf-Rex och Aliisa Öling Lowline	3.12.18
Januari 2019	Mediameddelande (lokalmmedia)	Berätta om hur försöket framskrider, tidtabellen och resultaten	Representanter för media och kommuninvånare	Innehåll/ Pirjo Wadén och Johanna Björkman Slutförande av meddelande till intranet och sändande av det till media + webbnyhet på vaasa.fi / Johanna Jussila	
Januari-februari 2019	Presentationsvideo från Contact Center	Användningen av Contact Center presenteras för kommande klienter	Kommande klienter	Pirjo Wadén och Tatu Karpinen	
Början av år 2019	Meddelande, webbnyhet	Försöket framskrider i samarbete med erfarenhetsakkunniga. De tar ansvar för användningen av Alvartjänsten bland de personer som deltar i försöket.	Nuvarande och kommande klienter, kommuninvånarna	Pirjo Wadén	
April 2019	Soteuttamo om digitala tjänster för seniorer	Föra fram de otaliga möjligheterna digitala tjänster medför och presentera de redan befintliga tjänsterna	Organisationer inom social- och hälsovården samt sektorn för välbefinnande och därtill aktörer inom andra sektorer	Pia Söderholm / Järjestö 2.0	

Utmaningar, risker och lösningar till dessa i fråga om kommunikationen

Utmaningar kan vara:

- att nå rätt målgrupp med kommunikation som riktas till dem
- att få en tillräcklig mängd villiga närstående vårdare/klienter att delta i försöket
- att få med närstående vårdare/klienter i olika situationer att delta i försöket
- att få nya tjänster eller serviceproducenter till försöket

Risker kan vara:

- ifall närstående vårdarna eller klienterna inte heller får något mervärde för att delta i försöket

Försök med personlig budget som en del
av service för äldre i Österbotten

- ifall den service de anhöriga och klienterna behöver och önskar inte finns erbjuden hos de godkända serviceproducenterna
- ifall närståendevårdarens eller klientens personliga budget inte heller räcker till den service som denne behöver och önskar

KÄLLOR

Räsänen, R. 2018. Vanhuspalveluilla mahdollistetaan ja turvataan ikäihmisten yksilöllinen valinnan mahdollisuus omaksi parhaaksi.

Vähäkangas, P., Niemelä, K., Mäkelä, M. & Noro, A. 2017. Ikäihmisen palvelutarve ja palveluihin ohjautuminen RAI-tunnuslukuja hyödyntäen. Raportti 13. 2017. Helsinki, THL.

[Tiedosta arviointiin, tavoitteena paremmat palvelut.](#) Asiantuntija-arvio 12. 2018. Helsinki, THL. Verkkojulkaisu: 3.12.2018.

Lagar:

L 1326/2010. Hälso- och sjukvårdslag. Utfärdad 30.12.2010. Senast redigerad 11.8.2017.
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326>

L 1301/2014. Socialvårdslag. Utfärdad 30.12.2014. <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2014/20141301>

L 380/1987. Lag om service och stöd på grund av handikapp. Utfärdad 3.4.1987. Senast redigerad 10.4.2015. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1987/19870380>

L 569/2009. Lag om servicesedlar inom social- och hälsovården. Utfärdad 24.7.2009. Senast redigerad 7.8.2015. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2009/20090569>

L 980/2012. Lag om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre. Utfärdad 28.12.2012. Senast redigerad 21.12.2016.
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2012/20120980>

Elektroniska källor:

<https://palse.fi/pohjanmaa>

<https://www.innokyla.fi>

<https://stm.fi>

[Sinun Pohjanmaasi](#)

www.alueuudistus.fi

[Video Soteuttamo 2.0](#)